

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 6 an 10 cor.
pe 1/2 an 5 cor.
pe o lună 2 cor.
N-ri de Duminecă pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERȚIUNILE:
pe un an garmond: prima dată 14
bani, a doua oară 12 bani; a treia
oară 9 b. de fiecare publicare.

Abonamentele, cât și inserțiunile
sunt să se plătească în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat
Scrieri nefrancați nu se primesc.

SECETA.

Dacă bunul Dumnezeu nu se va îndura să ne deschidă ceriurile, vom pomeni multă vreme cu amar anul acesta.

Suntem în toiul secerișului, pe unele locuri e și terminat. După evaluările oficiale ale ministerului de agricultură, cantitatea grâului cu 30% e mai puțină ca în anul trecut. O deosebire foarte mare aceasta, care însă era deja de cu primăvară de prevăzut, dar care începe să devie fatală în urma secetei lungi, ce pîrjolește acum de septemăni pământul țării.

Nu schimbă aproape cu nimic situația faptul, că prețul grâului s'a urcat considerabil și că fără îndoială se va urca mereu. Vor fi prețuri, dar nu va fi marfă. Ear dacă pătrundem în firea lucrului și scrutăm cauzele urcării prețului, ajungem la foarte triste concluziuni.

Urcarea prețului grâului, este în strânsă legătură cu nimicirea recoltei porumbului. Hrana Românului e mălaiul, atâta-i rămâne lui din grația stăpînirii ungurești. Grâul îl vinde ca să împlinească dările — altfel și ușa din țîșină i-se ia. Dacă deci arșița soarelui uscă în pământ sămînța și vestejește rodul, asta înseamnă că în mii și mii de colibi se incuibă umbra hîdoasă a — foamei. Până ce fomau în liniște milioanele aceste nenorocite, nimeni nu le avea grija. Azi însă dacă n'au mălaiu, se hrănesc cu — socialism.

Prețul grâului a fost deci urcat mai ales de devastațiunea secetei: nimicirea porumbului și a celorlalte surrogate. Dar nevoile ce se deslănțuesc asupra noastră prin anul acesta secetos nu se opresc numai la atâta. La acestea se alătură lipsa de nutreț și ca urmare a acesteia scăderea prețului vitelor. Unde mai punem, cartofii, poamele!

Filoxera, perosnopora, vinul italian acesteia se numărau pîn' aci printre dușmanii proprietarilor de vii. Anul acesta pot fi pe pace; seceta îi absolvă de gândul valorării vinului.

Cu inimă strânsă privim îngândurați la devastațiunea aceasta cumplită a arșițelor neîndurătoare.

Clima noastră e mai schimbăcioasă decât roata norocului și în fața hazardului impuse de aceasta vitregitate a climei, stăm, așa zicînd, neajutați. Un an vitreg economic, la mii de existențe le împărțește lovitura de grație, pentru-că trebuie să se nimicească aceea, ce nu-și pot strînge bani albi pentru zile negre. Se nimicesc colosale forțe de muncă și capital și față de aceasta, puțină recompensă în îmbunătățirea prețului recoltei sărăcicioase, contingentul doar cel mai mare al consumenților îl dau însuși producenții. Nu va avea economul ce vinde, dar scump va trebui să împlinească ceea-ce azi pere în focul soarelui dogoritor. Urmările cumplite ale secetei le vor simți deci mai întâiu și mai adevărat economii, masele sărace, cari implor azi cu desperare ajutorul Cerului.

Au cuvînt s'o facă, pentru-că numai de acolo pot spera ceva. Căci nefericitul acesta de stat, ajuns pe mâinile unor fantăși și esaltați, în loc de o politică de conservare, a urmărit tot-deauna fantasmagorii și nebunii, iar azi când cetățenii speriați de umbra foamei, ce s'apropie hîdoasă, îi imploră ajutorul, o fac înzădar, el însuși cu budgetul său de o mie de milioane, stă cu privirea înfricată spre cer, așteptînd de sus îndurarea.

Raționările dlui Jancsó Benedek. Dl Jancsó Benedek se pretinde un psiholog al politicii românești. Și între conașionalii săi, se bucură mai ales pentru aceasta aparență, de autoritate. Zicem aparență, pentru-că cu realitatea cunoștințelor dlui Jancsó Benedek în aceasta materie, suntem de mult în curat.

În numărul de Duminecă al ziarului „B. H.” pe care-l servește, se ocupă cu serbarea dela Putna. „A fost frumoasă, impozantă, nici o calitate nu i-a lipsit pentru caracterul de mare serbare națională — zice dl Jancsó Benedek. Dar, — căci este și un dar. — „n'a fost sinceră”. Și pentru-că să dovedească aceasta dl Jancsó continuă: „Cînd s'a cântat „Deșteaptă-te române” și „Gotterhalte” în curtea mănăstirii împodobită cu steaguri austriece și române, trebuia să iasă din șirurile mulțimit un tîner ori o fată și să fi declamat cunoscuta poezie a celui mai mare poet român Alexandri „Răpirea Bucovinei”. Dacă aranjatorii ar fi fost sinceri, trebuiau s'o facă asta și atunci eselența Sa principele Hohenlohe, de sigur nu s'ar fi simțit îndemnat, dintr'o preveniență rău înțeleasă, să rostească cuvînte, primejdioase pentru Austria și dacă sunt adevărate și dacă nu sunt adevărate.

O mărturisire.

După: Camille Maucclair.

Ce vîd? Doamne sfînte, asta e scrisoarea Elenei!

Par'că aud, că așa vei exclama, scumpă Veturio, cînd vei rupe plicul și 'mî vei recunoaște scrisoarea. Așa este! Eu îți scriu. Eu care cu epistola aceasta, fără îndoială comit o mare cutezanță, cînd ca femeie pătată, compromisă, îndrăznesc a agrăi — deși numai pe hîrtie, pe o femeie onorabilă, virtuoaasă, — pe tine mică madonă...

Cam trei luni vor fi, de cînd a eșit la iveală scandalul meu, și mă arde curiozitatea de a ști, cât rău vorbiți voi despre mine? Cît dispreț și des-gust aruncați voi asupra mea? Sau peste tot nici nu vorbiți de mine? Nu-i așa nici nu se cuvîne să vorbiți despre ast-fel de lucruri, în o societate aleasă, înaintea fetelor blînde, visătoare de o viață dulce...

Mă aflu în munții romantici ai încântătoarei Elveții. În liniștea aceasta profundă, unde nime nu mă cunoaște, șezînd lângă o măsuță dinaintea hotelului „Secessio”, — îți scriu aceste șiruri, în vreme ce fantazia mea aleargă spre amintirile dulci de pînă aci și lacrimile îmi umezesc genele. Îmi vii în minte tu, îmi vine în minte întreg orașul nostru, teatrele, balurile strălucite de prin vilele romantice, unde mîncam la mese de marmoră încercate cu bîuturi și mîncări fine, în jurul nostru cavalerii sprinteni ne amuzau cu vorbele lor dulci, pe cînd barbații noștri, mîndri de soțiile lor se desfătau liniștiți, căci nu aveau să-și

teamă soțiile lor. De toate acestea eu nu voi mai avea parte. Ușile saloanelor s'au închis pentru mine, amicele mele nu vor mai putea fi acelea, cari pîn'aci erau mîndre de prietenia mea. Nu! Eu nu voi mai avea pe nime în lume care să mă înțeleagă...

Așa cred tare te va fi surprins, cînd ai auzit vestea aceea despre mine. Aș, vei fi zis, — e imposibil. Elenuța nu cred să fi fost capabilă, de asemenea lucru! — Cu neputință! — Adevărat, că așa-i zis? Mîngăie-mă dragă, cel puțin cu aceea că nici tu n'ai fi crezut, să devin vreodată soție așa de rea. Într'adevăr singură nu-mi pot da seamă, cum s'a și întîmplat. Cîte nopți de-arîndul m'am cugetat eu la aceasta...

Aceea o știi, nici-odată nu mi-am iubit bărbatul. Cel puțin nu cu patima și amorul, pe care noi îl înțelegem. Cam așa cred, vei fi și tu cu căsătoria ta, ca și, de altcum, dintre sută de femei, nouă-zeci.

Ne vîd pe noi fete naive, la vre-o petrecere: ni-se prezintă, câte patru-cinci, se învîrtesc în jurul nostru, iar noi naivele ne aprindem de ei toți și care dintre ei e mai isteț, ne însoțește acasă. Puțin timp după asta, în cap cu cununa albă de mireasă, ne mutăm într'un cuib nou, unde încă totul e miros de mobile... și după două-zeci și patru de ore, speriate ne uităm în jurul nostru, vedem că lumea s'a întors cu noi, și în ochii noștri rîde amăgirea. De necrezut, ce deșteptare prozaică e ziua aceasta! Noi însă ne mîngăem, că e numai o fază, și ne încredem în viitor, care va fi mai frumos, tocmăi așa pe cum

ni l-am închipuit. Și trec zile, luni și ani, și tot mai adînc ne înglodăm în proză.

Au fost momente, în cari mi-am urit bărbatul. Îmi aduc aminte, într'o noapte m'am trezit din somn. Luna pătrundea în odaie, și la lumina ei, mi-am văzut bărbatul. Culcat pe spate, cu gura deschisă, cu grumazii goi, — horcăia adînc. N'am văzut ceva mai respingător ca în momentul acesta. M'am îngrozit de dînsul. Cum se poate? Acesta e acela pe care eu trebuie să-l iubesc, și care e în drept a-și petrece nopțile lângă mine? De omul acesta, va fi legată viața mea întregă?... Și am început a plînge cu atât amar încît el s'a trezit și mirat m'a întrebat de ce plîng?

De ce-am plîns? Singură nu știam dar am fost cât se poate de nefericită.

— Te rog... nu mai dormi lângă mine... nu... sau te îmbracă de voești să stai lângă mine — i-am zis atunci plîngînd; dar el a ris de mine.

Vezi Veturio dragă, sufletul unei femei e alcătuit din fibre foarte delicate. Și dacă vreunul din fibrele acestea să rupe, întreg sufletul ni-să alterează, și fără să ne știm da seama — cădem. Sunt firm convinsă că acea noaptea în care am văzut pe bărbatul meu dormind, — aceea mi-a decis soarta.

Dar acum lasă-mă să-ți descoper toate. Îți aduc aminte de ziua, cînd pentru prima oră am cunoscut pe Ionel? Deodată i-am făcut cunoștință și tu și eu. Și ție, îndată ție-a plăcut manierele lui fine și discrete, cuvintele lui alese esteriorul lui plăcut și cuceritor. Așa cred — azi tu ai fi favorita lui, dacă atunci cu tine s'ar fi

Că ce e primejdios pentru Austria, asta s'o lăsam în aprecierea principelui Hohenlohe care desigur n'are nevoie de sfaturile dlui Jancsó Benedek, dar că dlui vorbește multe verzi-uscate pentru a dovedi ne este destul a arăta confuziunea de idei în care se află dl Jancsó și în șirele de sus. Poezia „Răpirea Bucovinei“ nu este cunoscută printre Români. Dlul o confundă cu poezia „Răpirea Basarabiei“ care, da, este cântată pretutindenea între Români. Cad prin urmare toate deducțiile sale clădite pe aceasta premisă falsă, debitate pe două lungi coloane, la carti firește nict nu mai reflectăm.

INTERVIEWURI.

Un corespondent al ziarului „Adevărul“ din București a interviewat pe prințul Hohenlohe, guvernorul Bucovinei, Metropolitul Repta și bar. Eud. Hurmuzaki, cu prilejul festivităților dela Putna.

Reproducem interesantele comunicări ale ziarului bucureștean.

Era amează, când partea întâi a sêrbărei de dimineață fu terminată prin solemnitatea depunerii coroanelor. Prințul Hohenlohe în apartamentele sale, după ce și-a schimbat uniforma cu o haină neagră, și-a exprimat dorința de a-i fi prezentate persoanele marcante sosite din România, aflătoare la Putna.

Vêzând că prințul provoacă aceste audiențe, am solicitat și eu o audiență, în calitate de ziarist și reprezentant al „Adevărului“ la această sêrbare. Imediat ce a fost transmisă cartea mea de vizită, am fost condus de secretarul său particular în salonul de recepție, unde se afla singur prințul Hohenlohe.

Cu zîmbetul pe buze, după ce-mi dă mâna, mă invită să iau loc și mă roagă a-i spune, cu ce-mi poate fi util. I am arătat atunci că mi-ar fi foarte plăcut să-mi acoarde un interview, pentru „Adevărul“. Bucurôs mi-s'a pus la dispoziție și atunci, la întrebările mele, prințul mi-a dat răspunsurile ce le reproduc mai jos.

— Excelență, — fu prima mea întrebare, — mi-ar fi plăcut și uti să cunosc, carl sunt considerațiile de cari se bucură Românii din Bucovina, pe lângă împêrat și guvern.

— *Impêratul apreciază foarte mult patriotismul sincer al Românilor Bucovineni și v-o mărturisim, că această dragoste nu e rêu plasată, căci în timpul de când dețin în mâinile mele guvernarea Bucovinei, m'am convins că în adevêr Românul e un cetățean brav, loial, supus, harnic, liniștit, cu un cuvênt posedă toate calitățile ce fac un bun cetățean.*

ocupat mai mult ca și cu mine. Din nenorocire însă pe mine m'a ajuns norocul acesta...

Când apoi a doua, treia oră a fost în societatea mea, am fost în curat că e mult superior bărbatului meu. El a observat, că simpatizez cu dânsul dar n-a abusat. Cel puțin îndată, nu, și pentru asta îi sunt și recunoscătoare, pentru că nu ne-a prețuit de o marfă care la primul atac să clătină. Intr'o sară, — știu când am venit dela concert acasă: tu, bărbaiții noștri, Ionel și eu. Întemplantă a fost că eu și Ionel am mers înainte, iar voi trei ne-ați urmat. A fost o sară încântătoare de Mal. Vinurile, muzica și orele petrecute acolo ne-a transpus într'o dispoziție delirantă.

Dacă atunci Ionel m'ar fi apucat cu brațele și ar fi fugit cu mine, eu nict o singură rezistență nu i-aș fi opus. În momentul acela, bărbatul și voi n'ați mai existat pentru mine. Câteva minute am mers tăcuți unul lângă altul, apoi Ionel îmi zise șoptind:

— Așa cred, în momentul acesta amândoi avem un gând comun, ne cugetăm la acelaș lucru: D-ta, că ești nefericită, viața ți-e sarbedă și monotona, — și eu că te ador.

— Da, la asta m'am cugetat, i-am răspuns aproape inconștientă, nict azi nu știu de ce.

Am observat că Ionel a devenit nespus de vesel; apoi încet, cu o voce lingușitoare, mi-a vorbit despre dragostea sa, eu însă simțiam că abia mă țin picioarele.

— Tac!, Te rog, nu-mi vorbi mai mult! El însă n'a încetat, și eu cu o lacomie nebună îi sorbiam cuvintele de cari mă temeam, și cari totuș mă făceau atât de fericită.

Toate acestea s'au întemplant așa de repede, că și eu mă mir. I-am promis că în ziua urmă-

— Luptele și disidențele politice, nu le vătêmă interesele lor și nu sunt rêu vèzute de guvern?

— Intr'o țeară ca Austria, cu naționalități multiple, luptele și disidențele politice sunt neînăturabile. Eu unul nu țin socoteală de aceste lupte, de ore-ce conform principiilor mele, nu și nu trebuie să mă amestec în politică, fiecare cetățean fiind liber a gândi și a lucra conform cu sentimentele sale, bine înțeles în limitele permisului și ale legel.

— Dacă-mi permiteți a insista asupra principiilor dv. politice, căci ele sunt partea cea mai interesantă pentru noi Românii din România, D-v. ca guvernator al Bucovinei aveți puterea de a proteja sau apăsa pe supușii Români?

— Imi pare bine c'ați ridicat această chestiune, de ore-ce prin aceasta mi-ați oferit prilejul unei explicații, răspunde principele Hohenlohe.

În calitate de guvernator al Bucovinei mă călăuzesc de înțeleptul precept: *Une bone administration, c'est la meilleure politique.*

Ținta mea ca guvernator al unui ținut, trebuie să fie a îngriji în primul rând de prosperitatea economică a ținutului meu, de liniștea, siguranța și fericirea cetățenilor. De aceea mă interesez, dacă supușii au tot ce le trebuie și caut a repara lipsurile, dacă funcționarii își fac datoria la care sunt chemați, dacă în fine este ceva de făcut sau de îmbunătățit. Cul ul tuturor supușilor și ideile politice, le sunt respectate. În manifestările religioase, cât și în cele politice, nu mă amestec și nict nu permit funcționarilor să se amestece.

Pentru a nu abusa de amabilitatea interlocutorului, mi-am permis o ultimă întrebare, și anume:

— Cum trăiesc Românii cu cele-l'alte naționalități?

— După cât știu eu, — și sunt bine informat — răspunde Hohenlohe, Românii trăesc în perfectă armonie cu ceilalți supuși. În special țeranii români cu țeranii ruteni se au foarte bine între ei. În lumea cultă, din cauza politicei există puține animosități; ele nu comptează însă, căci asemenea sentimente există și între conaționali politici cari se dușmănesc din cauza politice.

Pe când mă aflam în audiență la prințul Hohenlohe, având a presenta mai mulți Români, intră în salonul de recepție metrop. Vladimir de Repta, o figură blândă și iubitoare. Presentat fiind de prințul mitropolitului, amabil la esces se scusă și voește a se retrage pentru a nu ne deranja. Mă opun la aceasta și insist ca mitropolitul să nu plece, împărtășindu-i scopul ce m'a adus la prinț. În acelaș timp profit de împrejurare și solicit mitropolitului un interview. Fiind așteptat de persoanele ce

toare îl voi cerceta la locuința sa, unde el mă așteaptă. Și m'am dus. Așa de nebanatică și fără frică am pășit în acea casă străină că azi nu-mi pot da socoteală de curajul ce am avut. Numai mai târziu... o oră după aceea, am vèzut realitatea înspăimântătoare și simțiam muștrarea conștiinței. Dar atunci a fost târziu... Scumpă Veturio, ce s'a întemplant după asta o știți și tu. Când plângând am eșit afară dela locuința lui Ionel, m'am aruncat într'o trăsură.

— Mână încotr'o vrea!, — i-am zis vizitiului.

Și el m-a purtat rătăcind pe străzi; se inserase deja de-a-binele, au început să se aprindă felinarele. Eu însă nimic nu vedeam. Cugetele-mi erau concentrate numai la un singur lucru: nu mai sunt vrednică să merg la bărbatul meu. Nu! Mă oprește sentimentul de onoare...

Nu-i așa, m'am făcut de risul lumii Veturio? Altă femeie pentru cât n'ar fi făcut așa ceva. Când am fost în curat cu fapta, m'am dus într'un hotel, și am scris bărbatului meu. I-am scris, tot ce s'a întemplant și l'am rugat să mă dea uitării, să nu mă mai caute. Vestmintele și giuvaerele cari le-am adus dela fie iertată mama mea, să mi-le trimită etc. etc. L'am rugat în fine să mă ierte, și i-am propus divorțul.

Și acum călătoresc. Am umblat prin Germania, și de acolo am venit aici. Totdeauna singură, nevoind a face cunoștința nimênu!, înconjurând orice convenire. Că oare unde voi eși la capăt cu viața aceasta, de-oamdată nu știu. — Pe Ionel nu l'am mai vèzut de atunci. Nu i-am scris nimic...

Sufletul femeii e alcătuit din fibre foarte delicate. O vorbă blândă, un suris plăcut, o căutătură galesă și șirele încep să vibreze... C. C.

voia să le presinte prințului, se scuză că nu-mi poate răspunde pe dată; mă invită însă a mă presenta la d-sa după banchet, ceea ce am și făcut.

Cu acest prilej mitropolitul Vladimir de Repta, capul bisericilor din Bucovina, mi-a arătat că Românii din Bucovina se bucură de cea mai largă libertate a cultului și a ideilor.

Drept o dovadă, înaltul prelat îmi citează serbarea dela Putna și sollicitudinea arătată de guvern Românilor, în scopul acestei festivități.

E trist însă, că patimi politice fac să se deslănțuiască intrigi dăunătoare asupra românismului bucovinean

Mitropolitul de Repta îmi confirmă și d-sa faptul, că Românii sunt bine tratați și că trăiesc în armonie cu celelalte naționalități, pe teritoriul austriac.

Baronul Eudoxiu Hurmuzachi, fost prefect, fost deputat, fost președinte al partidelor române unite, președinte actual al societății pentru cultivarea literaturii și istoriei române, unul din fruntașii Românilor bucovineni, a binevoit să-mi spună următoarele asupra situației Românilor de acolo, cu privilegiul interviewului ce mi-a acordat și despre care v'am telegrafiat la timp:

„Românii din Bucovina sunt un popor mic, spunea baronul de Hurmuzachi, și în interesul propriei lor existențe trebuie să fie cu toții uniți, căci altcum merg spre peire. Guvernul face tot posibilul spre a ajuta unirea și întărirea noastră. Noi însă în loc să ne folosim de acest sprigin și să căutăm a propăși pe teren economic și cultural ne pierdem vremea în lupte meschine, în intrigi dăunătoare și primejdioase. Ar fi timpul, ca aceste disidențe să înceteze căci adversarii exploatează certurile noastre și mă tem mult, că continuându-se tot astfel va veni un timp, când ori-ce revenire va fi de prisos, unirea fiind prea târzie și greșelile trecutului ireparabil“.

SERBAREA DELA PUTNA.

DISCURSUL

D-LUI DR. DIMITRIE ONCIUL

ROSTIT LA

SERBAREA DELA PUTNA DIN 3/16 IULIE 1904.

*Înalt Prea Sfințite Stăpâne,
Serenissime Domnule President al Țerei,
Domnilor și Doamnelor,
Români și Creștini.*

O voce de dincolo de mormânt, dela Poetul Dumbravei Roșie, pătrunde aci și zice:

*„Erou plin de lumină, el e merit în lume,
Pe secolul ce-l vede să scape al său nume
„Si să răspindă raze pe secolii viitori...
„Ființă de-o natură gigantică divină,
„El e de acei cari istoria se 'nchină“.*

Istoria se închină eroului care, însuflețit de geniul nemuririi, din scânteia sa divină a dat nouă viață și lumină unui timp întreg și unui întreg popor. Istoria se închină eroului acum patru secolii trecut la nemurire, a cărui amintire o serbătorim astăzi; eroulul slăvit al vechei Moldove, al neamului român, al creștinătății: Ștefan-cel-Mare.

Țara toată, și împreună cu dînsa, întreaga românie serbătorește amintirea lui, prăznuind al patrulea centenar al vieții lui celei de dincolo de mormânt. Și dela un capăt la altul al țerei lui, pe care el cu mândrie o numia „poarta creștinătății“, din înălțimile celor 44 de mănăstiri și biserici ce el a ridicat spre lauda lui Dumnezeu pentru biruințele sale, resună tânguitor cântarea de slavă a clopotelor, unită cu cântarea întregii biserici ortodoxe-române, chemând sufletele românești la credință și virtute, care putere de viață dă și fapte mari îndeplinește. Este spre a prea-a fost dată țerei lui, el a domnat scena istoriei române, respândind gloria armatelor românești și lauda numelui român în cele patru părți ale lumii. „Toate gurile te numesc, și toți într'un gând prea mult te laudă“, îi scria papa Sixt IV. Ear el însuși, în ajunul morții, zicea medicului venețian care-l căuta: „De când sunt domn al acestei țări, 36 de războaie am dat, în 34 am învins, și 2 am pierdut“.

„Om prea înțelept, vrednic de multă laudă, iubit mult de supușii săi, îndurător și drept, mult apărător și generos“: așa îl caracterizează medicul Matei Muriano în relațiunea sa către do-

gele Veneției. Ear' cronicarul țerei încheie povestirea acestei domnii binecuvântate, zicând: „După multe războaie cu noroc ce-au făcut, cu mare jale a răposat, Marți Iulie în 2... Domniț-au Ștefan Vodă 47 de ani, 2 luni și 2 săptămâni, și au zidit 44 de mănăstiri și biserici, și era însuși ținător peste toată țeara... Era bărbat viteaz, norocos și cu frica lui Dumnezeu“.

Măriturile istoriei se unesc în cuvântul poetului:

„Măreț în sinul luptelor
„Și 'n pace a fost măreț“.

Ștefan, fiul lui Bogdan II Voevod și al doamnei Oltea-Maria, prin tată, nepot al lui Alexandru-cel-Bun din neamul Mușaiilor, prin mamă, nepot al Basarabilor, ast-fel vlăstar al ambelor dinastii române din cele două țări surori, a luat în mână sceptrul Moldovei în zile de grea cumpănă pentru țeară și neam.

Alexandru-cel-Bun lăsase urmașilor moștenire o țeară tineră ca stat, dar bine întocmită în lăuntru și respectată în afară, mică între marile puteri vecine, dar tare prin voința de viață a cetățenilor și prin iubirea lor de țeară. Din nefericire însă, lipsa unei norme bine stabilite pentru succesiunea la tron, în urma sistemului ereditar-electiv ce se practică în ambele principate, dădea mereu prilej la certe pentru domnie, certe pe care și vecinii rivnici de a-și supune țările române căutau să le pună în serviciul intereselor lor. Ast-fel Moldova, sub urmașii lui Alexandru-cel-Bun, ca și Țeara-Românească, sub urmașii lui Mircea-cel-Bătrân, au ajuns să fie mereu turburate de lupte lăuntrice, însoțite de amestecul furtiv al străinilor, al Polonilor și Ungurilor în Moldova, al Ungurilor și Turcilor în Țeara-Românească, cu pretențiunile lor de supremație. Vrajba și urgia între frați le-a sfâșiat în lăuntru, le-au umilit în afară. Mai rău decât dușmanul din afară lovește în tot-deauna dușmănia din lăuntru!... În cele din urmă, sub Petru Aron, un fiu natural al lui Alexandru-cel-Bun, Moldova ajunsese să fie vasală și Poloniei și Ungariei, și în același timp tributară Turcilor.

De această umilință o liberă brațul lui Ștefan, care venind cu oaste din Țeara-Românească, în Joia-Mare 1457, bătu pe Petru Aron, ucigașul tatălui său Bogdan, și luă în stăpânire tronul strămoșesc dela Suceava, fiind proclamat domn al țării, la Dreptate. Serbătoarea învierii, ce coincide cu aceste evenimente, era tot-deodată o serbătoare de reînviere a Moldovei. Era însă un timp de mare cumpănă nu numai pentru Moldova și neamul românesc, ci pentru toată creștinătatea, când Ștefan veni să ia domnia. Cu patru ani mai înainte, cetatea sfântului Constantin, cu ultima rămășiță din imperiul Cesarilor romani, căzuse în mâinile Turcilor. Impărăția creștină a Răsăritului fu desființată, aceeași soartă având și celelalte state creștine ale peninsulei Balcanice, care toată deveni osmană. Cuceritorul Mahomed II își așează tronul la Cornul-de-aur, și Semiluna înlocui Crucea de pe Sfânta Sofia. Groază cuprindea inimile descurajate ale Europei creștine.

În așa timp veni, ca trimis de Providență, Ștefan al Moldovei, „luptător al lui Cristos“, cum îl numea sfântul Părinte dela Roma. Un alt „luptător al lui Cristos“, Ioan Corvin de Huniad, și acesta Român de viață, murise un an mai înainte, lăsând dezolată Ungaria și lumea creștină. Era acum rîndul lui Ștefan, ca principe fruntaș în fruntea răsăritului creștin, să ducă mai departe lupta pentru Cruce.

Lupta pentru Cruce era menirea lui. Lupta pentru Cruce este gloria lui Coroana lui de glorie au alcătuit-o însă și lupta pentru Cruce, și lupta pentru Neamținare, și faptele Păcii: coroană de întreită glorie.

Înainte de a întreprinde sfânta luptă contra dușmanului creștinătății, Ștefan avea să susțină lupte cu vecinii creștini spre a-și apăra moștenirea. Războindu-se cu Polonia și cu Unguria, la care detronatul Petru Aron aflase adăpost pentru ca să fie readus la domnie la timp oportun, el făcu pace cu ei numai după ce-și câștigă recunoaștere prin puterea armelor sale, învingătoare peste Nistru, peste Carpați și la Baia.

Odată cu pacea, Ștefan restabili cuminte și vechile legături ale Moldovei cu Polonia, recunoscând suzeranitatea coroanei polone, în condițiuni ce-i garanțau integritatea tronului și a țării, cum și mână liberă în afară. Iar prin pacea cu Ungaria, după învingerea raportată asupra regelui Matias Corvin la Baia 14 Decembrie 1467, el

dobândi în Transilvania cetățile Ciceul și Cetatea-Baltă cu ținuturile lor, ca feude ungurești, prin care regele Ungariei urma să salveze cel puțin aparența unei suzeranități asupra domnului Moldovei. Relațiunile lui cu Ungaria au continuat apoi să fie cele mai bune până la sfârșitul domniei sale. Astfel împăcat cu Polonia și cu Unguria, Ștefan pute să întreprindă marea luptă contra dușmanului comun, care de mai bine de un secol amenința Europa creștină și civilizația ei.

Pentru această luptă trebuia câștigat și domnul Țerei Românești. Dar aci domnea vasalul devotat al Turcilor, Radul cel Frumos. Acesta trebuia deci sau să fie întors la cauza creștină, sau să fie înlăturat. Războaiele întreprinse contra lui, în acest scop, era începutul ostilităților lui Ștefan cu Turcii. În lupta cu domnul Moldovei, Radul, susținut și ajutat de Turci, pierdu tronul și viața. Învingătorul Ștefan puse domn Țerei Românești pe Basaraba Laiot spre a-l avea drept amic devotat și cauzele creștine. Prin alianța țerilor surori și cu sprijinul Ungariei și Poloniei, luptătorul lui Cristos spera și credea, la izbandă să conducă oastea creștină și cu biruință secolul să încunune.

Sperarea și credința lui erau în zeul ocrotitor al biruințelor sale de până atunci asupra protivnicilor și necredincioșilor, în zeul care l'a menit neamului său și creștinătății, Dumnezeu credinței, al nădejdei și al dragostei lui de creștin și de Român.

Lupta contra dușmanului Credinței fu începută cu noroc prin o învingere asupra Tătarilor, la Lipintzi, aproape de Nistru, unde oardele tătarești ce năvăliră în Moldova fură zdrobite de Ștefan. Spre lauda lui Dumnezeu pentru această primă biruință asupra necredincioșilor, învingătorul sfinți atunci, cu mare pompă, mănăstirea Putna, în 3 Septembrie 1470, pe care și-o alege loc de veșnică odihnă.

În anul următor el începu lupta pentru înlăturarea lui Radu cel plecat Turcilor, dela tronul Țerei Românești, luptă sfârșită cu izbandă, după trei ani. Atunci pentru prima dată, Ștefan încrușișă sabia cu paloșul Turcului.

Până peste hotarele Europei pătrunse fama acestor învingeri. Șahul Persiei, Uzum Hasan, și el în luptă cu Turcii, oferi alianța sa, „marei milostivului domn, stăpân mare în țara-sa, Ștefan Voevod“, cum îl numește în scrisoarea adresată lui cerându-i în același timp să îndemne „pe toți principii creștini ca să unească armele lor cu cele ale Persilor spre a zdrobi pe dușmanul comun“.

Când această scrisoare sosi în Moldova, o oaste turcească în putere de 120.000 venea ca să răzbune înfrângerea suferită în Țara Românească. Basaraba Laiot pus în domnie de Ștefan, dar nevoit să se dea apoi de partea Turcilor, înmulți cu oastea sa rîndurile turcești. Ștefan nu avea sub arme decât 40.000 de Moldoveni, pe lângă 5000 de Secui și 2000 de Poloni care-i venise în ajutor, cu totul vr'o 47.000 contra unei întregite puteri dușmane. Lângă Vaslui el dădu vestita bătălie dela Podul-Înalt la Racova, în 10 Ianuarie 1495, zdrobind cu desăvîrșire pe dușman. Era cea mai strălucită învingere ce armele creștine au raportat până atunci asupra Osmanilor.

Cronicarul contemporan al Poloniei, Ioan Dlugosz, încheie povestirea acestui prea memorabil eveniment istoric cu celebrele cuvinte:

„O, bărbat minunat, intru nimic mai prejos eroicilor principii pe care-i admirăm atât de mult: care în zilele noastre o învingere atât de strălucită, între principii lumii cel dintâi, a raportat asupra Turcului. După judecata mea, el este cel mai vrednic de a-i se încredința principatul și comandamentul a toată lumea, mai ales contra Turcului, prin comună înțelegere și hotărîre a creștinilor“.

Iar papa Sixt IV scria eroului dela Racova: „Faptele tale contra necredincioșilor Turci, dușmanii nostri comuni, ce le-ai îndeplinit până acum cu atâta înțelepciune și vitejie au adăugat atâta strălucire numelui tău în cât toate gurile te numesc și toți într'un gând prea mult te laudă“.

Și chiar cronicarul turcesc, nimit de învingătorul ostirilor lui Mohamed, zice: „Mare bărbat și Turcilor asemenea, de ai nostri nelînșți.“

Ștefan însuși adresând dela Suceava în 25 Ianuarie o misivă către principii creștini prin care le anunță învingerea și-i invită să participe la continuarea luptei contra dușmanului comun, le scria:

„Prea luminaților și măriților din toată creștinătatea, în ori-și-ce loc va ajunge această scrisoare a noastră, Noi Ștefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn Țerei Moldovei, omenoasă închinăciune și dorință de toate bunurile pentru binele Măriilor Voastre trimitem. Necredinciosul împărat turcesc de multă vreme a fost și este dărmătorul Creștinătății, și în toate zilele se gândeste cum s'o subjuge. Deci facem cunoscut Măriilor Voastre că, pe la sfînta Bobotează de curînd trecută, Turcul trimise asupra noastră o mare oaste a sa de 120.000... încă și pe domnul Munteniei cu toată puterea lui... Iar noi ne armarăm și merserăm împotriva lor cu ajutorul lui Dumnezeu celui a tot puternic, noi în fața dușmanilor Creștinătății. Învinșu-i-am și i-am pus sub picioarele noastre, și pe toți i-am răpus cu tăișul săbiei, pentru care Dumnezeu fie laudat. După aceasta, necredinciosul Turc vrea să-și răz-bune cu capul și cu gândul său asupra noastră, voină să cuprindă această poartă a Creștinătății ce întîmpină în țara noastră, de care lucru D-zeu să ne păzească. Și dacă această poartă ar fi pierdută de mine, toată Creștinătatea ar fi amenințată. Deci cerem prieteniei voastre să vă ridicați fără preget asupra dușmanului Creștinătății cât mai este timp. Noi din această parte făgăduim pe credința noastră creștinească să stăm cu capul nostru și să luptăm până la moarte pentru Creștinătate. Așa făcînd și voi din cealaltă parte, pe uscat și pe apă, de astă dată cu ajutorul lui D-zeu celui a-tot-puternic să-i tăiem dreapta. Deci nu întăriați!“

Ce măreață apare personalitatea eroului în aceste proprii cuvinte ale sale! Ce mândră conștiință de sine și de însemnătatea țerei sale în marea luptă ce el întreprinse, și ce judecată drespre gravitatea momentului pentru Creștinătatea întregă!

În numele legii lui Christos el chema pe toți principii creștini la lupta sfîntă, cu credință tare la biruință ce trebuia să încoroneze armele legiunilor unite ale creștinilor. Dar cuvîntul lui cel plin de credință nu găsea rîsunet în inimile sceptice ale contemporanilor săi, și el rămase să țină piept el singur furtunii îngrozitoare ce nu întârzia să se descarce asupra lui și asupra Moldovei sale.

(Va urma).

DIN DIETA.

— Ședința dela 21 Iulie. —

În ședința de azi s'a terminat în sfârșit dezbaterile asupra listei civile. Cu toate astea votarea a trebuit amînată pe ședința viitoare, deoarece camera n'a fost în poziția de a aduce concluse valide, nefiind deputați prezenți în numărul recerut de regulamentul camerei. În ședința de azi a uzat și contele Apponyi de cuvîntul final. Apponyi și de astă dată s'a declarat contra ridicării listei civile, ce-i drept în mod curtenos. Cu atât mai dur și mai lipsit de respect și de buna educațiune au vorbit kossuthiștii Lengyel și Rákosi, cari ambii se întreceau în a insulta și batjocuri dinastia. Mai ales Rákosi—Krebs, care și-a făurit o colosală avere din patriotism și chiar și azi toată influența sa și-o întrebunțează pentru a-faceri grase, de nou a pozat pe Cato și pe cetățeanul lipsit. O adevărată scârbă trebuie să te cuprindă când vezi, că în parlamentul maghiar totul este minciună și o bandă de șarlatani fără conștiință înșală și jăfuește statul, popoarele monarhia și dinastia.

Contele Tisza, care de asemenea a participat la dezbateri, s'a îndestulit numai a se răfui cu Bánffy și cu Apponyi, în loc să pună la locul cuvenit această societate de derbedei. Dar în sfârșit, și contele Tisza aparține aceleași simachii, căci corb la corb nu scoate ochii.

Ședința s'a terminat la 1/4.

În ședința dela 22 Iulie, proiectul listei civile a fost votat, cu 154 contra 66 voturi.

Telegramele sosite la serbarea din Putna.

Hohenheim.

Numele Marelui Voevod strâns unit cu glorioasele lui fapte a răsunit în decurs de patru veacuri în inimile Românilor, ear voue, cari v'ati adunat astăzi să slăviți memoria lui, Vă încredințăm împărtășirea aceloraș sentimente de adânc respect pentru memoria celuia, ce și-a iubit cu vrednicie neamul și moșia.

Studentii Români din Hohenheim.

Birkiș.

Cu pietate și admirațiune azist în sufletul meu la serbarea dela Putna, unde se întâlnesc inimile tuturor Românilor într'un gând și o simțire spre glorificarea memoriei gloriosului Voevod Ștefan cel Mare și Sfânt.

Alex. Mocsonyi.

Orăștie.

Exprimăm viu devotamentul nostru memoriei celui Bun și Mare.

„Libertatea“, Orăștie.

Cleveland Ohio.

Românii din America serbează și salută cu dragoste împreună cu frații din patrie serbarea memoriei marelui erou.

Comitetele societăților române:

Romana; Carpatina Cleveland; Vulturul Pittsburgh; Unirea Română Youngstown; Clubul Român Cleveland.

Szilágyesek.

Ne închinăm memoriei marelui Voevod Ștefan, nebiruitului apărător al creștinismului care prin vitejia sa a reînviat gloria străbunilor Români, spiritul său plânze asupra noastră.

George Pop de Basești.

Orșova.

Implor harul dumnezeesc asupra gintel românești.

Petru Calcinariu, avocat.

Oradea mare.

La marea serbare a neamului românesc și noi luăm parte cu tot sufletul și cu toată inima și trimitem omagie noastre umbrel marelui erou.

Iosif Vulcan, Nicolau Zigre, Teodor Kövari Iosif Roman, Artemiu Șarkady, Georgiu Juhasz, Mois Nyes, Toma Păcală, Petru Pantea, Dr. Ioan Buna, Dr. Florean Duma, Petru Popescu, Dr. Aurel Lazăr, Dr. Cornel Butcu, Arad Lascu, Vasile Babi.

Arad.

Trimitem inimile noastre la mormântul lui Ștefan cel Mare.

„Tribuna“.

Leipzig.

Cu sufletul și inima suntem alături de întreaga suflare românească, care astăzi sărbătorește a 400 aniversare a morții marelui ei erou Ștefan cel Mare, profundă venerațiune și eternă amintire păstra-vom memoriei lui.

Studentii Români, Leipzig.

București.

Studentii universitarii Evrei-Români din București se unesc cu întreaga românie într'u pomenirea celor patru sute de ani dela moartea lui Ștefan cel Mare și Sfânt, cel mai de seamă domn al Moldovei. La oaltă cu toți cei ce simt românește, închinăm pentru un viitor strălucit al neamului românesc.

Stuaențimea Evreo-Română din București.

Berlin.

Și noi studenții români din Berlin luăm parte cu inima și gândul la înălțatoarea serbare a Românilor din toate părțile într'u pioasa adu-

cere aminte a preamăritului nostru Voevod, sfântă ne este amintirea lui; isvor de credință în viitor și pildă întăritoare sunt glorioasele sale fapte.

Studentii Români din Berlin.

Orăștie.

Cu inima în mijlocul patriotice adunări, regretăm că nu putem fi noi prezenți, devotamentul nostru.

Dr. Vlad deputat, Dr. Dobo. I. Vulcu.

St. Putilla.

Stefanu romynskomu vodj velikomu zaszcetitelju prawoslawija i osnowatelju dobr religijnych wicznaja pamjatj a wsjm bratjam romynam prazdnujuszczim sej velikij denj serdecznoje priwisttwije szlet.

Orest Kozak.

Zur seltenen und erhabenen Feier beglück wünscht, am Erscheinen leider durch Aufnahme verhindert.

Mor, director.

Conflictul anglo-rus.

Conflictul iscat între Rusia și Anglia din cauza confiscării unui vapor comercial englez de către flota voluntară rusă pe Maria-Roșie, se poate considera ca aplanat. Rusia în urma presiunii guvernului englez a cedat și a declarat că vaporul prins nu-l va transporta în port rusesc, ci se îndestulește și cu transportarea lui într'un port internațional, unde să cerceteze marfa de pe el în prezența consulului englez. Cu toate că Rusia prin purtarea ei provocatoare a violat în mod flagrant un drept internațional, deci se cuvenia, să-și recunoască cavalereste greșeala, cu toate păreriile și concepțiile ei particulare asupra cavalerismului, eșirea Rusiei din conflictul acesta, nu este decât o retragere rușinoasă pentru ea. Faptul, că Anglia s'a învoit ca vaporul Malacca să fie examinat unde-va într'un port în fața consulului englez, nu este alta decât o simplă formalitate pentru a eși din zamă cel drept, cu aripele fripte, dar cel puțin cu onoarea neștirbită la aparență. Asta însă ar fi numai faza primă a conflictului. Ar urma natural faza a doua. Faptul că flota voluntară rusă a trecut prin Dardanele cu steag comercial ear după-ce a eșit la larg a arborat drapelul de războiu, Rusia a sulevat o chestie foarte delicată de care între impregiurările actuale era mai bine dacă nu se atinge. Congresul dela Berlin din 1878 a interzis Rusiei trecerea vaselor de războiu prin Dardanele. Rusia acum afirmă, că pe baza unei înțelegeri dintre ea și Turcia dela 1899 are dreptul să transporte soldați și material de războiu prin Dardanele, dar vasele să nu aibă forma celor de războiu. Flota voluntară rusă nu se poate considera de atare. Acest acord a fost notificat tuturor puterilor, cari atunci n'au avut nici un cuvânt de protestare. Așa se apară Rusia oficială. Dar apărarea asta este cât se poate de naivă și fără de efect, deoarece-ce și în cazul unui acord turco-rus are mai mare valoare decisiul *congresului internațional* dela Berlin. Șiretenia, falsitatea și apucăturile diplomației rusești nu prea mult vor putea ajuta Rusiei să scape și din a doua fasă a conflictului.

Londra, 23 Iulie. Conform unei informațiuni a ziarului «St. James Gazette» pericolul amenințator în urma confiscării vasului Malacca a trecut, dar pentru aceea situațiunea este foarte serioasă, deoarece guvernul englez a avizat ministerul de externe rus, că nu recunoaște încrucișătorilor ruși ca vase ajutoare, dreptul de a controla vasele comerciale engleze. Nota guvernului englez protestează, *până-ce în chestia trecerii vaselor ruse de războiu cu drapel co-*

mercial prin Dardanele nu va decide un arbitriu internațional.

Londra, 23 Iulie. Ziarele de azi au informațiuni, că guvernul britanic a dat ordin să fie strict păzită gura Dardan elilor.

Berlin, 23 Iulie. Lui «Vossische Zeitung» i-se telegrafează din Constantinopole: *Aici se vorbește, că Poarta a interzis trecerea vasului confiscat Malacca prin Dardanele.*

Londra, 23 Iulie. Comandantul flotei engleze de pe Mediteran a trimis doi contratorpilori și doi încrucișători pe marea roșie cu ordinul să petreacă cu vederea vasele Smolensk și Petersburg, la cas că acestea vor comite nouă violări de drept internațional. Aceste măsuri s'au luat la ordinul direct al guvernului englez.

Războiul ruso-japonez.

Veștile sosite de pe câmpul de războiu vorbesc despre lupte continue dintre armata primă japoneză și trupele ruse dela Liaoyang și Mukden. Despre Port-Arthur de asemenea șesesc știri defectuoase, din cari nimica pozitiv nu se poate scoate. Asediul general în contra Port-Arthurului se așteaptă în curând.

Tokio, 23 Iulie. La 19 Iulie generalul Kuroki conform raportului statului major a luat după o luptă înversunată Kiaotung. Rușii, cari aveau poziții foarte tari, s'au apărât strașnic. *Perderile japoneze sunt de 300, ale Rușilor de mai mult ca 1000 soldați.*

Berlin, 23 Iulie. Lui Lokal-Anzeiger i-se raportează din Tokio: Rușii au atacat lângă Saikoen, spre vest dela Motien avangardele japoneze, în urma căreia s'a desfășurat o luptă aprigă, care a durat mai multe ore *terminându-se cu juga Rușilor.* Japonezii au pierdut 200—300 oameni.

Londra 23 Iulie. *Japonezii așteaptă acum sosirea raporturilor străine pentru a asista la asaltul general în contra Port-Arthurului. Pentru asalt s'au luat toate dispozițiile. Nava generală este așteptată pe la începutul săptămânii viitoare.*

Petersburg 23 Iulie. După Novosti pe câmpul de războiu grasează în mod oribil colera. Zilnic 100—150 soldați se îmbolnăvesc de această maladie. Se vorbește, că și generalul Kuroki s'a îmbolnăvit de malarie.

Tokio 23 Iulie. (Reuter) În lupta dela trecătoarea Motien Japonezii au pierdut 420 oameni, ear Rușii 1000. Generalul Kuroki a silit pe Ruși să-și părăsească pozițiile de lângă râul Tși, care se afla spre Nord-vest dela trecătoarea Motien și spre ost dela Ampin. Lupta a început la 18 c. și a durat până în ziua următoare. În 18. dimineața Kuroki a început înaintarea, urmărind pe Ruși de-a lungul râului Tși. Rușii la aparență s'au retras spre Nord. Atunci două detașamente ruse cu 8 tunuri iute s'au întors îndreptând asupra avangardei Japonezilor un atac vehement, care a suferit pierderi grave. În urma asta Rușii au ocupat platoul apărat de râul Tși. Pela mezul nopții Japonezii au repetat atacul. După ce a luat parte la atac și artileria japoneză, infanteria a început asaltul, și cu toate că înainta sub scutul focului artileriei, totuși a suferit mari pierderi în urma focului neprasnic al Rușilor.

Asaltul totuși a avut rezultatul dorit. Dimineața la 4 și jum. ore Rușii au început să

se retragă. La 19 l. c. Japonezii au avut un conflict cu 1000 călăreți și un detașament rus lângă Tso-tșa-po spre nord dela Soasien, silind pe Ruși să se retragă dincolo de riu. Aici Japonezii au avut 17 răniți.

Demoralizările în armata rusă.

Dacă starea sufletească și materială a trupelor rusești s'ar judeca după cele ce se observă în sferile militare dela Karbin sau Vladivostok, de pildă, am putea crede o clipă că pe teatrul de război nu se petrece rău de loc. Orașul Karbin are astăzi două circuri, două „cafés-chantants“ și nenumărate case de tot soiul de petreceri. Nici sexul frumos nu-l lipsește.

Odată cu emigrarea autorităților din Port-Arthur, au venit și toate frumusețile chineze și americane, ale aceluși oraș. Intreprinzătorii prevenitori au mai adus reprezentante și ale altor națiuni, de pildă: franceze, germane, etc. Pentru amatorii „folklorului“ local sunt teatre chineze, stabilimente unde se adoarme prin opium și așa mai departe.

Toți, fără deosebire, iau partela petrecerilor: militari și civili, inferiori și superiori. Acest rău s'a observat chiar dela începutul lui Martie trecut, de către șeful garnizoanei din Karbin, generalul-locotenent Volkof, care împreună cu comandantul pieței, Stessel, dădura ordine severe pentru încetarea acestor abuzuri, cari și la Port-Arthur se întinseseră.

Nu știm dacă aceste ordine au avut rezultatele voite; dar în alte orașe astfel de ordine date de autorități au rămas fără nici un efect. La Vladivostok, de pildă, excesele de felul acesta se înmulțesc din zi în zi.

La Karbin se află reședința principală a intendenței militare, sunt adunate cea mai mare parte din întreprinzătorii materialelor trebuitoare armatei, se odihnesc, în sfârșit, de osteneala călătoriei ofițerilor cari se duc la corpurile lor respective. Cele dintâi personaje din oraș sunt intendenții, cari administrează sume colosale de bani, de cari, până una alta, dispune fără nici un control. Cea mai mare parte dintre ei petrec fără să se gândească câtuși de puțin de ceea ce-i așteaptă după sfârșitul războiului: o mulțumire împărătească pentru zel de serviciu sau... un act de acuzare al tribunalului pentru atingerea fondurilor coroanei. Dar și domnișii întreprinzători le ajută, petrecând și îmbogățindu-se din banii publici. Comenzile militare sunt date în condițiuni fabuloase de avantajoase unei mâni de întreprinderi. Eată o pildă, între multe altele. Intreprinzătorul R. primește o comandă de traverse, plătindu-i-se 80 ruble suta. El o cedează însă confratelui său G. cu 55 ruble suta de traverse, câștigând fără nici o osteneală, 25 ruble la sută de traverse și miș sau chiar zece de miș de ruble la toată comanda... Bine înțeles că acest întreprinzător poate să petreacă, ca și acela, de care ziarurile siberiene, spuneau că a câștigat 200 000 ruble la o comandă de scurteci de blană.

Nimeni nu poate să invinovească pe ofițerul cari petrec, fiindcă cine știe câți din ei o să-și mai revadă țara și familia, dar și în petreceri trebuie să se păstreze o margine. Așa de pildă se povestește că ar fi tratând surorile de caritate ca și pe femeile cari se află de obicei în ariergarda armatei.

Această stare sufletească se schimbă însă pe măsură ce pătrundem spre centrul operațiilor. Acolo nu se mai petrece. Trupele pornesc la luptă fără etape și merinde. De abia au câte un vivandier, care cere pentru orți și ce, niște prețuri exorbitante. Astfel, vinde zahărul cu 80 copeck livra, rachiul chinez — pe care-l dă drept cognac — cu 8 ruble sticla. Bieții soldați sunt lipsiți de ori-ce, suferă o mulțime de neajunsuri și trăesc în cea mai mare neîngrijire.

Aceste lucruri rees mai ales din rapoartele delegaților „Crucei Roșii“. Șambelanul S. V. Alexandrovski, delegatul-șef al „Crucei Roșii“ telegrafia, acum câte-va zile, comisiunii executive a acestei societăți, că nu e silit să supravegheze numai trebuințele răniților, bolnavilor și ale personalului medical al „Crucei Roșii“, ci și pe ale soldaților în campanie, mai ales în timpul luptei. Astfel, în cursul luptei dela Turantcheni, delegații „Crucei Roșii“ au împărțit soldaților: ceaf, zahăr, conserve, pâne, tutun, etc.

În depeșa sa, dl Alexandrovski spune că, după cererea comandantului detașamentului numai de cât contele Keller, „Crucea Roșie“ a instalat în diferite puncte, stațiuni de provizii și brutării, pentru timp de ploaie.

Detașamentele sanitare ale zemstvirilor (consiliilor județene) și ale orașelor nu se ocupă numai cu asistența bolnavilor și a răniților ci și cu a celor sănătoși din armată. Astfel d-rul Zakharof, gerantul detașamentului sanitar din Moscova, telegrafia odată că, „soldații, trimit orașului Moscova, expresiunile adâncii lor recunoștinței pentru proviziile de rufe și mai ales de ghet, trimise lor de acest oraș“.

Situația răniților și a bolnavilor e și mai critică. În primul rând serviciul sanitar suferă de o organizație defectuoasă a mijloacelor transportării răniților de pe câmpul de luptă la drumul de fier.

Călătoria bolnavului în acele cărucioare cu două roate, foarte primitive, fără arcuri, cari se tirăsc cu atâta greutate pe drumurile noduroase ale Manciuriei, este un adevărat chin. În astfel de condiții au făcut răniți căzuți în bătălia dela Yalu un drum de 230 verste! O mulțime din acești nenorociți preferă să se tirăsc pe jos zece de verste, de cât să sufere zdruncinarea chinuitoare a acelor cărucioare. Mai mult, chiar așa cum sunt, nu sunt într'un număr îndestulitor, așa în cât bolnavi, cari nu s'au rănit la picior, sunt siliți să facă pe jos drumuri de câte 90 verste. Și materialul de pansare lipsește. La Yalu s'au lăsat în mânele Japonezilor o mare parte din răniți ruși din cauza lipsei de pansamente.

Al treilea defect în sfârșit al organizării serviciului pentru îngrijirea răniților, este insuficiența personalului medical. Dela începutul operațiilor, veșnic s'au trimis pe teatrul războiului un mare număr de medici. Lucru curios: alegerea autorităților militare cădea mai mult pe medicii rezerviști de rasă ovreiască sau polonă, fără îndoială ca să menajeze interesele financiare ale confratilor lor ruși. Astfel din 30 de medici trimiși din Odesa pe teatrul războiului, 21 erau Ovrei și din 30 trimiși din Kiev, 26 erau Ovrei. Chiar efectivul actual al surorilor de caritate nu e îndestulitor. Șambelanul S. V. Alexandrovski, crede că e nevoie să le îndoiască numărul, din cauza sarcinelor prea multe ce au de săvârșit.

În general spitalele „Crucei Roșii“ sunt incomparabil mult mai bine aranjate de cât ale departamentului militar.

Astfel pe când ariergarda armatei bea și petrece, soldații în campanie sunt lipsiți de lucrurile cele mai trebuincioase în spitale.

Din străinătate.

Tratatul ruso-german. Cuprinsul principal al viitorului tratat comercial ruso-german se va concentra în jurul a două chestii de căpetenie: Ce concesiuni se vor face Rusiei, neatingându-se taxele minimale pe cereale și alte produse agricole? Ce concesiuni va face în schimb Rusia asupra taxelor vamale protectoare pe mărfurile industriale germane? Amândouă chestiile sunt de mare interes pentru Austro-Ungaria. Și Austro-Ungaria se va folosi de ușurările pentru produsele agricole ce va exporta în Germania, dar și de concesiunile la tariful vamal pe mărfurile industriale ce Rusia va face. Un lucru e sigur, că taxele minimale vor fi primite de Rusia, în schimbul facerii cu puțință a împrumutului de care are nevoie.

Anglia și Tibetul. Secretarul de stat pentru Indi, Brodrick, a declarat în chestiunea tibetană că atât timp cât nici o altă putere nu se va amesteca în afacerile tibetane, Engliera nu va anexa Tibetul, nici nu va stabili vre-un protectorat asupra lui nici nu se va amesteca în vre-un mod oare-care în administrațiunea sa interioară.

Totuși atitudinea Englierei atârna de atitudinea pe care o vor avea Tibetanii.

Vaticanul și Franca. Un comunicat oficial spune că girantul ambasadei franceze de pe lângă Vatican a fost însărcinat de a remite cardinalului Merry del Val, secretar de stat al Vaticanului, o protestare contra citării episcopilor francezi dela Lavale și dela Dijon, înaintea sacralului colegiu.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 26 Iulie 1904.

— **Intilnirea monarhului cu regele Edvard.** Din Budapesta se telegrafează: Regele Angliei Edvard va sosi la Marienbad la 11 oră 12 August. Majestatea Sa va face aici o vizită regelui Edvard și de loc va pleca mai departe pentru a asista la manevrele ce se vor ținea în Bohemia sudică.

— **Un mare proces câștigat de episcopia gr-cat. din Oradea-mare.** Încă pe timpul episcopului Oltean s'a fost început un mare proces între episcopatul gr-cat. dela Oradea-Mare și între baronul George Bánffy și moștenitorii acestuia, pentru 35,000 jugere de pământ. Pe timpul comasației Gyarmathy Zsigmond, dirigătorul moșiilor Gh. Bánffy cuprinse 35,000 jugere de pământ din domeniul episcopatului și le alăturase la moșiile lui Bánffy. Episcopatul făcuse împotriva acesteia arătare la ministerul cultelor, care a îndrumat treaba pe cale judecătorească. La 15 ani după aceasta episcopatul a făcut lui Bánffy și moștenitorilor lui proces de despăgubire pentru folosirea pământului. Tribunalul a hotărât în favoarea episcopatului tabla reg. a judecat pământul pe partea lui Bánffy, iar Curia a întărit sentința tribunalului. Astfel cele 35,000 jugere de pământ, în preț cam de trei milioane coroane, au fost redat episcopatului, care le-a și luat în posesie. În acest timp s'a sfârșit și procesul de despăgubire, în care tribunalul a silit pe moștenitorii lui Gh. Bánffy să plătească episcopatului 36,000 coroane.

— **Adunarea despărțământului Șimleu al Asociațiunii.** se va ținea la 3 August st. n. în Șomcuta-mare. Cu aceasta ocaziune, intelegința română de acolo, în frunte cu Veneratul bărbat dl Nicolae Nyilvan, va aranja și bal. Tot în Șomcuta și tot la acest termin se va ținea și adunarea generală a Reuniunii Fem. Rom. Sălăgiene.

— **Promoțiune.** La 29 Iunie au fost promovați doctori în științele juridice următorii tineri români: Augustin Bodea, Dionisie Moldovan și Ioan Oltean (abs. de teologie), ear doctor în medicină Elie Câmpian. Tot acolo, la 11 Iunie a fost promovat doctor în științele juridice, Ioan Chirila.

— **Logodnă.** Duminecă în 10 Iulie a. c. și-a serbat logodna dl Dr. Titu Perșia, medic în Făgăraș, cu Domnișoara Mărioara Tilea. Felicitările noastre!

— **Punerea în libertate a unui fratricid.** Din Budapesta se telegrafează, că judele instructor dela tribunalul din Budapesta a pus pe baza procesului verbal luat la autopsia făcută cadavrului lui Hilbert Rezső, în care suscipionatul fratricid este declarat de nevinovat (?), în libertate pe Hilbert Gusztáv bănuț că a omorât pe fratele său minor.

— **Restanțe de dare în Torontal.** La finea anului 1903 au fost restanțele de dare în com. Torontal 3,057,364 cor. 13 bani. În anul acesta s'au înmulțit până în 1 Iulie restanțele cu 4,404,267 cor. 50 bani, laolaltă 7,461,632 cor. 63 bani. Din aceasta

sumă s'au descris ca neîncasabile 107.295 cor. 10 bani și s'au plătit 2,865.954 cor. 1 b. rămânând restanță neplătită de 4.388.373 cor. 52 b. adică 60% din datoria întreagă. La contribuția pentru eliberare dela serviciul militar era la 1 Iulie restanță 305.158 cor. din care s'au plătit abia 12.319 cor. rămânând restanță neplătită de 292.839 cor. adică 96% din datoria întreagă.

— **Ticăloșie maghiară.** Cetim în „Schwarz-Gelb“ următoarele: „Magyar Szó“ a adus nu de mult portretul ministrului president austriac Dr. Koerber cu inscripția: „Acesta este Koerber!“, ca și când ar fi vorba despre curentarea cutărui făcător de rele. Textul la acest portret este un articol de bățocură la adresa ministrului president austriac, articol, care geme de cele mai sfruntate și josnice calumnii. Afară de asta doctorului Koerber i-se face imputațiunea, că dînsul pe timpul campaniei opoziției maghiare pentru postulatele naționale ale Maghiarilor, a luat poziție hotărâtă în contra lor, și că turburările din Croația le-a alimentat cu bani. În luptele politice multe sunt permise și noi în sfîrșit înțelegem, că șovinistilor maghiari nu le convine observarea intereselor Austriei din partea lui Koerber, dar în definitiv credem că nu este permis a depăși limita bunecuviinței nici în luptele violente politice. Modul, în care „Magyar Szó“ atacă pe ministrul president austriac, este o purtare abominabilă de jurnaliști ordinari, pe care o întrece numai ticăloșia, cu care gospodarii Maghiari caută să se suie pe gâtul bărbaților de stat austriaci. În amintitul articol al lui „Magyar Szó“ i se impută doctorului Koerber chiar și „crima“ de a fi permis ținerea serbării naționale a Românilor la Putna. Aci îți stă mîntea pe loc. De oare-ce Maghiarii află de bine să violenteze naționalitățile nemaghiare, care în privința culturată stau deasupra lor (a Ungurilor) ca un munte de asupra pămîntului, apoi și Dr. Koerber să întrebunțeze acelaș recept în contra Românilor din Bucovina! Cred oare cei din Transilvania, că doară ministrul president al Austriei va fi când-va imitatorul megalomaniei maghiare? Contra unei atare supozițiuni false noi trebuie să protestăm energic. Dealtcum cu cât vor lătra mai înverșunat cei mulți gură-cască ai Ungurilor, cu atât mai mult va crește în Monarchie simpatia pentru Dr. Koerber; și cu atât mai tare vom ajunge și noi, și ei, la convingerea, că Dr. Koerber este apărător energic, și viguros al intereselor Austriei.

— **Notă la foia: Ucigașii lui Stradella.** Subiectul acestei novele este absolut istoric. Alexandro Stradella, cântăreț și compozitor celebru din secolul 17, s'a născut la 1645 în Neapole Soartea lui tragică a făcut, ca numele său să devină universal cunoscut. A scris oratorul „San Giovanni-Battista“, opera: „La forza del amor paterno“, diferite alte opere, oratorii, cantate, madrigale, duete și serenade. Stradella este considerat printre cei mai mari maeștri al timpului său. Floton a scris la 1844 opera „Alexandro Stradella“ care descrie viața acestui mare compozitor. Al Stradella a fost asasinat la 1682.

— **Sergent de poliție ucigaș și jăfuitor.** Din Asch se telegrafează, că în casa comunală din comuna germană Rottendorf, aproape de Asch a intrat un sergent de poliție în casa comunală, unde după-ce a omorît cu toporul pe casier, a spart cassa comunală, și a furat banii comunei. Criminalul a fugit.

— **Căldura în Londra.** Din capitala Angliei se telegrafează, că în spitalele de acolo zac mai mult de 200 oameni înbolnăviți de insolatie. Luni au murit în Londra 12, în Liverpool 2 oameni. Populația și de altcum dată mai mult la o temperatură rece, suferă foarte mult în urma căldurilor insuportabile. D'aci se esplică, de ce mulți oameni se înecă scaldându-se, ca să se mai răcorescă.

— **Om cu două inimi.** Acest om trăește în Italia în satul Lene, și se numește Giuseppe Maggio. Profesorii de medicină l'au examinat și au constatat, că providența l'a dăruit destul de liberal cu două inimi: una în partea stîngă,

cealaltă în partea dreaptă. Și ce e mai interesant inima dreaptă este sănatoasă, ear cea stîngă este dilatăată, adică bolnavă. (Maggio are acum 23 de ani. Un muzeu din America numai de cât a oferit Italianului 35.000 coroane pentru corpul său după moarte, ceea-ce „fericitul“ om a și primit. Muzeul a plătit deja jumătate din această sumă la mîna celui ce s'a vîndut, ear restul îl va primi la etatea de 45 ani.

— **Un plan fantastic.** Din New-York se telegrafează, că un inginer american cu numele Carol Egidi-Karger a construit un plan de a lega Europa și America prin o postă de țevi și trenuri electrice submarine, care să parcurgă calea New-York până la Londra cu o viteză nebună în 12—15 ore. M. Karger zice, că a inventat niște mașine de dimensiuni colosale, cu ajutorul cărora să poate săpa un tunel sub fundul mării pentru construirea trenului. Un plan destul de fantastic acesta, care poate abia în îndepărtatul viitor se va putea realiza.

— **Nou balon dirigibil.** Inventatorul torpiloarelor submarine, John Holland vestește, că a deslegat problema balonului cu cărmă. Cum se telegrafează din Londra, Holland pretinde, că cu ajutorul balonului său, pe care chiar acum îl terminase, peste tot așa de bine poate s'ura prin aer, ca și cu bicicla umbla pe pămînt. Mașina împreună cu motorul este numai de 13 klgr. de grea, și este construită întregă din alumiiniu. Acest balon n'are lipsă nici de gaz, nici de balast. Inventatorul crede că în timpul cel mai apropiat, poate face că noul său balon primele încercări.

— **Vocea Jiului** organ ce apare în Târgu-Jiu, scrie un avîntat articol împotriva guvernului unguresc, și a presei maghiare, pentru atitudinea incualificabilă față de serbarea Nemuritorului nostru erou Ștefan-cel-Mare.

— **La Tușnad.** Băile din Tușnad au fost pînă-acum cercetate de 445 de oaspeți. De present Români petrec la Tușnad următorii: Dl și D-na A. Colasiu din Focșani, Dl A. Muntean, Dl Anastase Georgescu din Brăila, D-na Eva Cahane Brăila, Dl Simion Muntean cu fetița, Dl B. M. Chitzu, Braila, D-na Sofia Stoichița, Hunedoara, Dl P. Fumor Nerău. D-na Maria Calinescu, Târgu-Jiu, Dl Simion Marcovici, Rimnic-Sarat.

CONVOCARE.

Adunarea cercuală ordinară a despărțământului III (Făgăraș) al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ se va ținea în anul acesta în comuna Sâmbăta superioară la 25 Iulie (7 aug) a. c.

PROGRAM:

1. Serviciu divin la orele 8 a. m.
2. Deschiderea adunării la orele 10 a. m.
3. Raportul general al comitetului despărțământului despre activitatea sa dela ultima adunare generală.
4. Raportul cassarului și prezentarea budgetului pe anul 1904—1905.—
5. Alegerea comisiunilor pentru censurarea acestor rapoarte.
6. Alegerea unei comisiuni pentru inscrierea de membrii noi și incasarea taxelor.—
7. Disertațiuni, cari trebuiesc prezentate directorului despărțământului cel puțin 48 ore înainte de adunare.
8. Rapoartele comisiunilor.
9. Alegerea comitetului cercual pe un nou period de 3 ani.
10. Alegerea a doi delegați pentru adunarea generală ce se va ținea anul acesta în Timișoara.

11. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal.

12. Inchiderea adunării.

Sunt rugați toți on. membrii și binevoitorii ai culturii române să ia parte la aceasta adunare.

Din ședința comitetului despărțământului ținută la 2/15 Iulie 1904. în Făgăraș.

Iacob Macaveiu
director.

Dr. Ioan Șenchea
secretariu

Telegramele zilei.

Paris, Presidentul consiliului Combes a primit mai multe protestări contra rechemării dlui Lagrave din postul de comisar general al secțiunii franceze dela expozițiunea din Saint Louis.

Petersburg. Impăratul a plecat din nou pentru a trece în revistă trup le care pleacă în extremul Orient.

In jurul unui atentat.

Petersburg. După știri din Adjikent atentatul vice-gubernatorului din Elisabetpol a fost comis într-una din străzile animate ale orașului. Andreew atins de 6 gloanțe de revolver în spinare a și murit îndată.

Asasinul a putut scăpa.

Bibliografii.

A apărut:

„Anuarul IV“ al Școlii primare și de petițiune economică română gr. or. și al învățăceilor industriali din Seliște pe anul școlar 1903 până la 1904 publicat de Dumitra Lăpădat, director. — Invesește pe cetitor resfoirea acestui anuar bine scris și dovedind laudabile sollicitudinii pe se pun în Seliște pentru ridicare școlii române.

ECONOMIE.

Arad, 25 Iulie.

Esposiție agricolă în Hódmezővásárhely. În Hódmezővásárhely se va aranja între 14—28 August o expoziție agricolă și industrială.

INSERTIUNI și RECLAME.

Un tinăr

din familie bună, absolvent de 2 sau 3 cl. gymn. sau reale, se primește ca *Învățăcel* la firma *Ioan Comșa și fiu în Seliște.* 304

Anunț.

Mai jos subscrisul primesc în farmacia mea de practicant pe 3 ani un tinăr român, care a absolvat 6 clase gimnasiale pe lângă următoarele condițiuni:

Pe lângă întreagă provisiunea primește bani de buzunar la lună 10 cor. în anul prim, în anul al 2-lea 20 cor., în anul al 3-lea 30 cor.

După espirarea anilor de praxă cu ocaziunea examenului primește o remunerațiune de 100 cor. dacă o va merita.

Reflectanții să dovedească că pe lângă limba română posed și limba maghiară și germană.

Csákova, (c. Temes) în 15 Iulie 1904.

M. Koritić Wilhelm,

300 1—4

apotecar.

Editor-proprietar: George Nichiu

Redactor responsabil: Ioan Russu-Șirlianu.

BANI

Pe lângă modurile de plată de mai jos, prin intervenția biroului nostru se pot căpăta împrumuturi ipotecare replățibile în anuități, pe posesiuni fonciare, case în orașe, mai departe credit personal preoților, ofițerilor, funcționarilor de stat și particulari, comezi anșilor, industriașilor și pensionașilor pe lângă replătirea în 5-20 ani, cu giranți ori fără giranți, în cel mai scurt timp și pe lângă cea mai perfectă discrețiune. Remunerația noastră modestă numai după atingerea scopului, decursiv va fi plătită. Documentele necesare cancelaria noastră le câștigă pe propriile ei spese, carel spese vor fi plătite asemenea decursiv.

A) Favorurile estra ordinare mai noi a împrumuturilor câștigate prin intervenția noastră:

1. Informațiunile sunt ieftine. 271
2. Detrageri puține.
3. Depurările să descriu anual din datorie și interesele vin socotite numai după sumele reduse și interesele și capitalul se poate depura laolaltă.
4. După întârziere motivată de plătire, amendă nu se plătește.
5. La dorință după rate vine incassatorul acasă, ori se pot plăti prin cheque postal nefrancat.

B) Favorurile extraordinare a împrumuturilor noastre cu depurare pe quartale:

1. Sunt foarte ieftine, pentru-că suma plătită la quartal se detrage imediat din datorie și debitorul totdeauna plătește după starea faptică a datoriei interesele.
2. Cvotele aduceau un venit de regulă de 8% și dividendă în urma circulațiunii uriașe se mai poate urca an de an; asemenea anual se escotentază.
3. Cvotele pe lângă abdicere prealabilă se resoumpără în suma lor totală.
4. Un astfel de împrumut se achită cel mult în 2½ ani, după care ori-ce obligământ de plată încetă.

C) Favorurile estraordinare a împrumuturilor noastre ipotecare:

Depurare de 15 ani	4-75%	După mărirea sumei împrumutate.	Depurare de 40 ani	3-15%	După mărirea sumei împrumutate.
„ „ 22 „	4-0%		„ „ 46 „	2-96%	
„ „ 30 „	3-75%		„ „ 50 „	2-85%	
„ „ 32 „	3-50%		„ „ 60 „	2-65%	
„ „ 33 „	3-30%		„ „ 65 „	2-33%	
„ „ 35 „	3-25%	„ „ 70 „	2-30%		

În plăți se cuprinde nu numai interesele și spesele de administrare ci și depurațiunea din capital.

Biurou aradan de informațiuni.

Posesori KLONDA și SZATMÁRY

ARAD, Strada Salacz Nr. 3.

PUMPE DE VIN

reg. ung. priv. și țevi de gumi calitatea cea mai bună.

Din cilindrul pompei se scurge vinul până la cel din urmă strop, ear sâmburii de struguri, coaja și alte părți necurate se îndepărtează numai de cât, prin asta pompa nu se strică și nici vinul nu se poate strica. Pentru funcționarea pompei se dă o garanță pe 3 ani (reparație gratuită).

PUMPE DE FOC

cu ventiluri rotunde. Pentru comune foarte potrivite, de oare ce la întrebunțarea de apă nesiposă ori murdară nu abdic sevicul. Pentru funcționarea regulată a mașinei se primește garanție pe 3 ani (reparare gratuită). Șurube potrivite unitare și țevi de căneșă din lăuntru căptușite cu gumi cu prețurile cele mai ieftine

Fântâni cu țevile trebuincioase în preț de fabrică.

HÖNIG OTTO

fabricator de pompe reg. ung. priv.

Arad, Rákóczy-uteza 27. sz.

Stropitori de vie se primesc spre reparare.

Am onoare a aduce la binevoitoarea cunoștință a p. t. publicului din Arad și jur, că am deschis în

Arad, strada Batthány Nr. 38.

o prăvălie pentru

pictatul de firme și pentru vopsit.

Primeșc pentru prețurile cele mai moderate pictarea de firme, adrese, de embleme pe sticlă, lemn, tînchea, pânză etc. dela cea mai simplă până la cea mai artistică, precum și vopsiri de biserică etc.

Inscripții pe steaguri, monograme, embleme familiare pregătesc prompt și pentru prețuri senzațional de echitabile.

Primeșc mai departe vopsirea mai simplă, și mai artistică pentru prețuri solide.

Pentru lucru de vopsire pe seama domnilor arhitecți prețuri separate avantajoase.

Când rog spriginul și încrederea p. t. public, totodată promit că pentru lucrul pregătit la mine cu conștiințioasă și punctualitate primeșc toată garanța.

Rămân cu deosebită stimă:

Kondorossy Imre,
pictor de firme și vopsitor.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

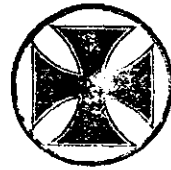
Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și inviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, impedecarea circei lațiunei sângelui, anemie, amuteli, țuituri de ureche, bătae de inimă, sgârçiri de inimă, astma, ausul greu, sgârçiri de stomac, lipsa poftii de mâncare, răceala la mâni și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagră ischias, uutul în pat, influența, insomnia, epilepsia, circula-

ția neregulată a sângelui și contra multor altor boale, carel la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Insușirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele aflătoare, eară pe de altă parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii, cari prețușc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedé aceste atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta“, care atât în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oțelos oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebita-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și respândit.

Chiar și ieftinătatea estraordinară a crucei mele electro-magnetice o recomandă cu înțetire.

206

Prețul aparatului mare e Cor. 6.

folosibil la morburii învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4.

folosibil numai la copii și la femei de constituție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și espedare pentru țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapesta, V., st. Vadáss 42./K
colțul str. Kálmán.

Coasa de oțel „Bur“ este cea mai bună pe lume

ai cărei unici liferanți pentru întregul continent și pentru America sunt

Winkler és Grauer, Kőbánya 34,

la cari e a se adresa ori ce corespondență privitoare la coase.

Coasa de oțel „Bur“ taie admirabil!

500 coroane plătesc, celui ce este în stare să ne arate o coasă de țel „Bur“ veritabilă ca provenită din altă fabrică.

1000 coroane plătesc celui ce ne poate arăta dintre 100 coase d oțel „Bur“ două rele.

Coasa de oțel „Bur“ numai atunci este veritabilă, dacă pe mâner poartă gravată inscripția aceasta: *W. G. Kőbánya*, iar pe atul ei este tipăriia marca firmei cum arată figura asta: 1906-20

Preț-curent ilustrat și gratuit.

Facem atent pe ori cine în interesul său propriu, de a se pzi de marfă de imitațiune. Coasa „Bur“ satisface pretențiunii ori-cărui econom în modul cel mai perfect.

Acest favor are a-l mulțami coasa de oțel „Bur“ singur aseuțului său admirabil, nici prea tare, nici prea moale. Mai ales pentru aceea este coasa „Bur“ corespunzătoare, pentru-că are simcea și grumaz tare, ear ascuțul foarte subțire. Mulți economi strică și cea mai bună coasă, prin faptul că nu știu să o bată. Asta însă pe lângă toată nedibăcia economului este eschisă la coasa „Bur“, de oare-ce firma noastră trimite coasa bătută și proabată. Pentru fie-care bucată se primește garanță, iar care nu corespunde schimbăm pentru alta însă mărturisim din experiență, că între 1000 coase nu e nici una rea.

Prețurile coasei de oțel „Bur“

60	70	75	80	85	90	95	100	110	120 cm. lungă
1-80	2-10	2-20	2-30	2-40	2-70	2-80	2-90	3-20	3-60 Cor.

La comande de 5 bucăți suportă spesele postale; la comande de 10 bucăți fabrica nu numai că suportă spesele postale, dar dă o coasă în dar, ear la comande de 20 bucăți, fabrica pe lângă suportarea speselor postale și trimiterea a două coase, trimite și două tablouri frumoase din timpul resboiului buro-englez. Cutea „Bur“ la coasa de oțel „Bur“ 1 coroană. O cute „Amergau“ bucată 30 fl. Aparat pentru baterea coasei (nicovalăși ciocan) 1 cor. 90 fl. *Noutate!* Teacă potrivită p. coasă nr. cu cheie cu tot 30 fl. 10 buc. 2 60 cor.

TIPOGRAFIA
„TRIBUNA“

ARAD, Strada Deák Ferencz Nr. 20.

Fiind arangiată din nou, bogat, cu literele cele mai moderne și cu rotațiune modernă, primește spre executare orî-ce lucrare ce se ține de arta tipografică.

Broșuri, opuri, manuale, tabelării în orî-ce mărime, registre pentru bănci, invitări la petreceri și cununii, plicuri, cap de scrisori, anunțuri funebre, cărți de vizită, etc. etc.

⊙ ⊙ *Executat cu gust fin, la timp și punctual, după sistemul cel mai nou.* ⊙ ⊙

Cerem și pe această cale binevoitorul sprigin al publicului românesc întru cât ar avea vr'o lucrare din cele mai sus înșirate a trimite spre executare și a ne recomanda în cerc cât mai larg tipografia noastră.

Avînd în vedere și sacrificiile mari ce le pretinde ziarul nostru național, credem că va afla mai iute răsunset acest anunț al nostru.

Telefon Nr. 502.

P. T.

Am onorul a Vă face cunoscut, că în urma extinselor mele legături sunt în stare de a mijoci împrumuturi (amortisări pe lângă interese) de 4.3%, 4.5% și 5%

cu plătire pe

15, 20, 25, 30, 40 și 50 ani

pe posesiuni mai mari sau mai mici și pe case de chirie dela oraș cari împrumuturi sunt a se plăti în rate de jumătate an; în rate se cuprinde capital și interese.

Sunt în legătură continuă atât cu institutele de bani din provincie, precum și cu toate cele din Budapesta prin ce sunt în stare a mijoci împrumuturile foarte ieftin și în timp scurt, precum și de a le plăti fără orî-ce detragere.

Spese preventive nu sunt, honorarul meu după tocmeală să plătește ulterior, atestatele cu spese nu sunt de lipsă, numai extrasul autentic al cărții funduale și coala de cataster se recere; servesc prompt în orî-ce direcțiune cu deslășire.

Provocându-mă tot odată la lucrul cunoscut de toți, că în anii din urmă interesele împrumuturilor amortisabile au scăzut foarte, mai ales le stă în interes celor ce au îngreioate imobilele cu împrumuturi vechi scumpe, că acestea să le schimbe cu împrumuturi nouă ieftine, cu atât mai tare că trecînd cu vederea chiar, că aceste împrumuturi prin convertire să fac fără timbru și taxă, cu așa de mari avantaje, încât solvirile anuale aduc o economie considerabilă; notez că aceste avantaje le dovedesc numerice tuturor stimaților mei clienți, cari se adresează la mine.

Atrăgîndu-vă atențiunea asupra celor de sus, Vă rog tot odată, ca la cas de lipsă să Vă folosiți de mijlocirea mea, când P. T. D.-Voastră Vă veți convinge, că din împrumuturile câștigate prompt veți avea avantajii foarte însemnate.

Rog a se aduce extrasul cărții funduale.

Cu deosebită stimă:

HERZOG SÁNDOR

ARAD, Strada Weitzer János (Templom) Nr. 15, 220 și șsa 7.